

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 29.08.2022

§ 305

Lahden arkkitehtuuripoliittinen ohjelma APOLI Lahti 2022 KV

5114/10.02.01.01/2021

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Kaavoitusarkkitehti Tuomas Helin p. 044 482 6337

Kaavoitusarkkitehti Päivi Airas p. 050 518 4447

Päätös

Muutosehdotus hyväksyttiin.

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle Lahden arkkitehtuuripoliittisen ohjelman Apoli Lahti 2022 sekä toimenpiteiden hyväksymistä.

Esittelijä

Kaupunkikehitysjohtaja Alho Olli

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää osaltaan hyväksyä Lahden arkkitehtuuripoliittisen ohjelman Apoli Lahti 2022 sekä sen toimenpiteet ja esittää kaupunginvaltuustolle Lahden arkkitehtuuripoliittisen ohjelman Apoli Lahti 2022 sekä toimenpiteiden hyväksymistä.

Käsittely

Merkittiin pöytäkirjaan, että asian esittelijänä toimi kaupunginjohtaja Pekka Timonen.

Keskustelun kuluessa kaupunginhallituksen jäsen Toni Putula teki muutosehdotuksen: "poistetaan maininta maisema-arkkitehdin virasta Apoli-toimenpiteistä (kohta 7. Maisema-arkkitehti rakennusvalvontaan. Asiantuntijana viihtyisän viher- ja katuympäristön kehittämässä. Toimii rakennusvalvonnan neuvojana yksityisissä ja julkisissa ympäristörakentamishankkeissa.)"

Jäsenet Mira Nieminen, Milla Bruneau ja Jouni Kaikkonen kannattivat muutosehdotusta. Keskustelun päätyttyä puheenjohtaja totesi, että on tehty kannatettu muutosehdotus ja asiasta tulee äänestää. Suoritettussa nimenhuutoäänestyksessä esittelijän pohjaehdotusta kannatti 2 jäsentä (Nieminen E., Hildén) ja muutosehdotusta 7 jäsentä (Lampinen, Kaikkonen, Aaltonen, Talja, Nieminen M., Putula, Bruneau). Yksi jäsen äänesti tyhjää (Ratia). Jäsen Putulan muutosehdotus hyväksyttiin äänin 7–2.

Muutosehdotuksen tultua hyväksytyksi kohta 7 on poistettu alla olevasta perusteluosasta ja asian liitteenä olevasta Lahden arkkitehtuuripoliittinen ohjelma Apoli Lahti 2022 -asiakirjasta. Muutoksen johdosta toimenpiteiden juokseva numerointi on samalla korjattu.

Perusteluosa

Lahden kaupungin aloitteesta on laadittu uudistettu Lahden Arkkitehtuuripoliittinen ohjelma, APOLI 2022.

APOLI 2022 noudattaa Lahden kaupungin strategiaa, jonka tavoitteena on jatkaa Lahden tarinaa kestävä kehityksen edelläkävijänä ja luoda puitteet kasvavalle ja elinvoimaiselle kaupunkirakenteelle, jossa asukkaat voivat hyvin. Apoli 2022 määrittelee toimenpiteitä, jotka kehittävät arkkitehtuuria ja kaupunkikuvaa ja samalla vahvistavat Lahden elinvoimaa ja vetovoimaa.

Lähtökohdat

Uudistetun arkkitehtuuripoliittisen ohjelman valmistelu käynnistettiin 2019 ja sen laatiminen on sisällytetty kaavoituksen työohjelmaan. Vuonna 2010 hyväksytty "APOLI Lahti" osoittautui tarpeelliseksi, mutta sen uudistaminen tuli välttämättömäksi tavoitevuoden ja siihen kirjattujen toimenpiteiden toteuduttua. Lahden yhdistyminen Nastolan kanssa vuoden 2016 alussa toi kaupunkiin uusia rakennetun ympäristön elementtejä ja arvoja, jotka on syytä huomioida myös apolissa. Myös maailmaa ravisteleva ilmastonmuutos on muuttanut käsitystä rakennetun ympäristön laadusta. Toimenpiteet ilmastonmuutosta vastaan ja kestävän kehityksen puolesta ovat mukana arkkitehtuuripoliitiikan lähtöarvoissa. Silloinkin rakennetun ympäristön korkea laatu on erityisen tärkeää.

Lahden Apoli 2022 -ohjelmaa on valmisteltu samanaikaisesti valtakunnallisen, uuden Suomen arkkitehtuuripoliittisen ohjelman – Kohti kestävää arkkitehtuuria, kanssa (julkaistu tammikuussa 2022). Myös valtakunnallinen ohjelma huomioi tulevaisuuteen vaikuttavat muutokset, niiden vaikutukset rakennettuun ympäristöön sekä mahdollisuudet parantaa elinympäristön laatua arkkitehtuurin avulla.

Apolin päätavoitteena on parantaa rakennetun ympäristön esteettistä, aistein ja tuntein koettavaa laatua sekä terveellisyyttä ohjaamalla sen suunnittelua, rakentamista ja kunnossapitotoimenpiteitä. Apolin tavoitteiden mukaiset toimintatavat edistävät lahtelaisen rakennuskulttuurin kehittymistä.

Arkkitehtuuripoliittinen ohjelma on hyvän rakentamisen opas kaupungissa toimiville rakennusalan ammattilaisille ja asukkaille sekä jokapäiväinen työkalu ja strategia Lahden kaupungin omassa toiminnassa.

Apoli on tärkeä työväline Lahden suunta -prosessissa, jossa valmistellaan yleiskaavaa ja kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelmaa rinnakkain. Lahden suunta 2021-2025 kierroksen tärkeitä teemoja ovat mm. rakennetut kulttuuriympäristöt, kiertotalous, ekosysteemipalvelut sekä elinkeinoelämä. Ne vahvistavat osaltaan apolin uutta näkökulmaa.

APOLIN SISÄLTÖ

Apoli Lahti 2022, **Hyvä ympäristö luo hyvinvointia** on jäsennelty teemoihin ja tekemisen käytäntöihin.

Teemat ovat:

- Lahden imago
- Maisema ja kaupungin vihreä
- Rakennettu ympäristömme
- Kaupunkitilat ja yksityiskohdat

Ne vastaavat nykyisen apolin Rakennetun ympäristön laatutavoitteita vahvistettuna ympäristökaupungin näkökulmalla.

Tekemisen käytännöt ovat uuden apolin teemojen mukaisia toimenpiteitä. Kaiken kattavana ajatuksena on, että hyvä suunnittelu tarvitsee aikaa ja taustakseen osaamista, tietoa ja osallisuutta.

Ohjelman tarkoitus ja tavoitteet

- Ohjelma esittää Lahden kaupungin näkemyksen siitä, miten edistetään maankäyttö- ja rakennuslain (MRL 5 §) mukaista tavoitetta vaalia rakennetun ympäristön kauneutta ja kulttuuriarvoja.
- Lahden arkkitehtuuripoliittinen ohjelma on laadittu Lahden kaupungin toiminnan käsikirjaksi ohjaamaan kaupunkiympäristön rakentumista laadukkaaksi ja viihtyisäksi paikalliset erityispiirteet huomioiden.
- Ohjelmalla määritetään keinot, joilla Lahden kaupunki sitouttaa rakennettuun ympäristöön eniten vaikuttavat yksikkönsä toimimaan ohjelman tavoitteiden mukaisesti. Kaupungin toiminta on esimerkkinä muille toimijoille.
- Ohjelman tavoitteena on lisätä lahtelaisten arvostusta omaa elinympäristöään kohtaan. Asukkailla on myös oikeus vaatia laadukasta rakennettua ympäristöä.

Tavoitteet laadukkaasta ja kestävästä kaupunkiympäristöstä saavutetaan hyvällä valmistelulla ja toteutuksella, joissa ovat osallisina kaupunkilaiset, rakentajat ja rakennuttajat sekä kaupunki organisaationa.

Lahden kaupungin oma toiminta

Rakennetun ympäristön laatuun vaikuttavat erityisesti Kaupunkiympäristön palvelualue ja sen kaupunkisuunnittelun, kaupunkitekniikan ja rakennus- ja ympäristövalvonnan vastualueet sekä Lahden Tilakeskus. Rakennetun ympäristön arvostukseen ja oman toiminnan kehittymiseen vaikuttaa myös sivistystoimi arkkitehtuuri- ja ympäristökasvatuksen kautta.

Suhde muihin tavoitteisiin

Apoli asettaa esteettisen laadun tavoitetason

- yleis- ja asemakaavoitukselle sekä lähiympäristön suunnitelmille
- rakennusjärjestyksen uudistamiselle
- kaupunki-infran suunnittelulle, toteutukselle ja ylläpidolle
- kaupungin omistamien kiinteistöjen ja uudisrakennusten toteutuksen, peruskorjauksen ja ylläpidon suunnittelulle
- rakentamiseen liittyvien lupien arvioimiselle

Suhde vanhaan "APOLI Lahteen"

Kaupungin valtuuston 19.1.2010 hyväksymät Rakennetun ympäristön laatutavoitteet 2020 Maisema, Kaupunkitilat ja Yksityiskohdat sisältyvät kokonaisuudessaan uuden apolin teemoihin.

Apolin valmistelu ja käsittely

Apoli on valmisteltu Kaupunkiympäristön palvelualueen kaupunkisuunnittelun vastuualueella. Työtä on ohjannut asiantuntijoista ja virkamiehistä koottu ohjausryhmä. Ohjelman luonnos oli avoimesti kommentoitavana 28.5.–31.8.2021. Luonnokseen saattoi tutustua verkossa, kirjastoissa, Palvelutorilla sekä Kaupunkimuotoilun päivässä 6.5.2021 ja Apolifoorumissa 31.5.2021. Viranomaisilta ja rakennusalan toimijoilta pyydettiin lausunnot luonnoksesta. Lausuntoja saatiin neljä kappaletta ja muuta palautetta eri tavoin: sähköpostilla, työpajassa sekä Otakantaa.fi-alustalla.

Kommentointiaikana saadun palautteen perusteella on apoliin tehty tarkennuksia. Apolia on esitelty luottamushenkilöille, kumppanuuspöydille ja kaupunkilaisille. Apolia koskeva valmisteleva seminaari "Kaupunkiajattelua" järjestettiin 23.9.2020 Palvelutorilla ja verkossa. Ohjelmaluonnos esiteltiin ja aiheesta järjestettiin työpaja Kaupunkimuotoilun päivässä 6.5.2021. Apoli on esitelty valtuustoinfossa 26.1.2022, kaupunginhallituksessa 8.11.2021.

Apolin sisältämät toimenpiteet

Toimenpiteet on Apoli Lahti 2022:ssa jaoteltu teemojen mukaisesti:

IMAGO

1. Lahden alueiden / kaupunginosien ominaispiirteiden vahvistaminen

Laaditaan kuvaukset alueiden ominaispiirteistä ja tavoitteista, joiden tavoitteena on keskeisten ominaispiirteiden säilyttäminen, asukkaiden ja kaupunkisuunnittelun tueksi. - "Kaupunkikudelman".

2. Puurakentamisen edistäminen

Puurakentamisen mahdollisuuksia edistetään monipuolisesti osana hiilineutraalia kaupunkia.

3. Kulttuuriympäristön arvojen vaalinta

Pyrkimyksenä vanhan rakennuskannan kunnossapito, säilyttäminen ja yhteensovittaminen hiilineutraalissa ympäristössä. Vaikutusten arviointia kehitetään. Inventointien täydentäminen ja toimintatapojen kehittäminen.

4. Kohennetaan kaupungin pääliikenneväylien ympäristöjä

Panostetaan liikenneympäristöihin harkituissa paikoissa. Myös lähiympäristön kehittämistä ohjaavat manuaalit.

KAUPUNKIVIHREÄ JA MAISEMA

5. Lisää kaupunkivihreää keskustaan – vihertaskut

Keskusta-alueen uudisrakentamisen tai kerrosalan kasvattamisen yhteydessä tutkittavien uusien pikkupuistojen kartoittaminen. Kaiken kaupunkivihreän lisääminen yksityisillä ja julkisilla alueilla.

6. Viherkerroin-työkalun käyttöönotto

Laskentatapa, joka turvaa vihreän määrän tasapuolisesti uusille rakennettavilla tonteille. Sen avulla voidaan määrittää tavoitteellista vihreän määrää tonteilla eri alueilla.

SUUNNITTELU

7. Kaupungin omissa hankinnoissa pyritään laadukkaaseen arkkitehtuuriin

Suunnittelukilpailuttamisen kehittäminen ja laadun painottaminen ohjeistuksessa -> kilpailut ja laadun kilpailuttaminen helpoksi toimintatavaksi. Kaupungin omien toimijoiden osaamisen lisääminen.

8. Suunnittelun alkuvaiheen merkityksen korostaminen

Varataan aikaa eri vaihtoehtojen selvittämiseen suunnittelun alkuvaiheessa.

9. Vuorovaikutus ja ihmislähtöinen suunnittelu

Ihmislähtöisen suunnittelun ja kaupunkimuotoilun osaamisen vahvistaminen kaupunkiorganisaatiossa

Ohjelman seuranta

Kaupunkikuvaneuvottelukunta toimii Lahden arkkitehtuuripoliittisen ohjelman seurantaryhmänä. Seurantaryhmä ylläpitää vuotuista rakennetun ympäristön laatumittaria eli arkkitehtuuripoliittisen ohjelman seurantaraporttia. Seurantaraportissa arvioidaan Kaupunkiympäristön ja Tilakeskuksen toimintaa rakennetun ympäristön laadun edistämiseen liittyvissä asioissa. Seurantaryhmä valitsee vuosittaisen apoli-tunnustuksen saajan. Arkkitehtuuripoliittinen ohjelma tarkastetaan kokonaisuudessaan vähintään 10 vuoden välein.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Kh: Kv